

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE
z dnia ⁰⁴... listopada 2016 r.
**w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra
europejskiego (*Castor fiber* L.)**

Na podstawie art. 56a ust. 1, ust.2 pkt 2 i ust 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.¹⁾), zarządza się, co następuje:

§ 1

Zezwala się na okres *trzech lat na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego (*Castor fiber* L.)* polegające na: umyślnym zabijaniu, umyślnym płoszeniu i niepokojeniu, posiadaniu i przetrzymywaniu okazów, zbywaniu i oferowaniu do sprzedaży, wymiany, darowizny, wywozu poza granicę państwa osobników zabitych na terenie województwa zachodniopomorskiego w okresie obowiązywania zarządzenia w powiecie: gryfickim w granicach obwodów łowieckich nr: 10; 32; 34; 35; 54; 55, kamieńskim w granicach obwodów łowieckich nr: 11; 12; 13; 56; 58; 59, polickim w granicach obwodów łowieckich nr: 117; 119, goleniowskim w granicach obwodów łowieckich nr: 57; 58; 59; 85; 86; 110; 111; 113; 114; 115; 157; 158; 160; 161; 164, Szczecin w granicach obwodów łowieckich nr: 164; 165 stargardzkim w granicach obwodów łowieckich nr: 156; 157; 184; 185; 187; 191, gryfińskim w granicach obwodów łowieckich nr: 227; 228; 261; 271; 273; 279; 280; 281; 285 – położonych na terenie Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie. Niniejsze zezwolenia obowiązują w okresie obowiązywania zarządzenia.

§ 2

1. Zezwolenie, o którym mowa w § 1, dotyczy umyślnego zabijania, płoszenia i niepokojenia bobrów przez członków Polskiego Związku Łowieckiego w miejscach, w których bobry powodują znaczące szkody poprzez podtapianie gruntów oraz niszczenie płodów i upraw rolnych, infrastruktury technicznej i innych rodzajów mienia i jest ukierunkowane na redukcję całych stanowisk, nie zaś pojedynczych osobników, w celu uniknięcia rozproszenia się lokalnych populacji, a tym samym braku skuteczności odstrzału. Zezwolenie nie dotyczy gruntów leśnych pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

2. Odstrzał bobrów możliwy jest w następujących terminach w ilości do 300 osobników w okresie obowiązywania zarządzenia:

- 1) od dnia wejścia w życie do 28 lutego 2017 r. ;
- 2) od 1 października 2017 r. do 28 lutego 2018 r.;
- 3) od 1 października 2018 r. do 28 lutego 2019 r.

§ 3

1. Podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie zarządzenia i czynności, o których mowa w § 1, jest Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie.

2. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, wydaje upoważnienie właściwemu kołu łowieckiemu do dokonania odstrzału (przez zabicie z myśliwskiej broni palnej o lufach gwintowanych) bobrów na dzierzawionych obwodach łowieckich.

3. Koło łowieckie upoważnia myśliwych do dokonania odstrzału bobrów określonej liczby przez Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie.

4. Osoby, o których mowa w ust. 3, muszą być odpowiednio przeszkolone i posiadać wiedzę z zakresu ochrony gatunkowej bobra europejskiego i zasad postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobrów.

¹⁾ zmiany tekstu jednolitego do ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r., poz. 926, z 2015 r., poz. 1045 i z 2016 r., poz. 422

§ 4

1. W terminie do 15 stycznia każdego roku następującego po wejściu w życie niniejszego zarządzenia Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie obowiązany jest do złożenia Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Szczecinie sprawozdania o wykonanych czynnościach w poprzedzającym roku kalendarzowym.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust 1 powinno zawierać: numer obwodu łowieckiego, datę pozyskania oraz liczbę odstrzelonych osobników, a także lokalizację miejsc pozyskania osobników (obręb ewidencyjny, miejscowość), orientacyjny wiek, wagę i płeć.

§ 5.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie dokonuje kontroli spełnienia warunków określonych w wydanym zarządzeniu.

§ 6.

Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Szczecinie
2016 - 11 - 0 4
Radosław Grzegorzczuk

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 56a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze swojego działania, na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, w stosunku do bobra europejskiego, kormorana czarnego oraz czapli siwej, na czynności podlegające zakazom określonym w art. 52 ust. 1 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 56a ust. 2 ww. zarządzenie może być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności, których dotyczy zarządzenie, nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji gatunków objętych zarządzeniem oraz leży to w interesie zdrowia lub bezpieczeństwa powszechnego lub w przypadku bobra europejskiego — wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia.

W czerwcu 2014 r. Ministerstwo Środowiska poddało do zaopiniowania nowy projekt Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. W projekcie tym do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, zaproponowano dodać bobra europejskiego. Miało to na celu wprowadzenie możliwości racjonalnego gospodarowania populacją bobra europejskiego i pozwolenie regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska lub Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska wydawać zezwolenia na pozyskiwanie bobra europejskiego jedynie pod warunkiem, że czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występującej populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt, grzybów. W stosunku do okazów bobra europejskiego, pozyskanych na podstawie zezwolenia wydanego przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, nie miały być wymagane zezwolenia na przetrzymywanie, zbywanie, oferowanie do sprzedaży, wymianę, darowiznę, a także wywożenie poza granicę państwa. Przypuszczano, że spowoduje to wzrost zainteresowania gospodarczym wykorzystaniem bobra europejskiego oraz ułatwi regulację jego liczebności na terenie kraju, a co za tym idzie, wpłynie na ograniczenie wartości i ilości szkód powodowanych przez te zwierzęta w mieniu. Jednocześnie wprowadzone zmiany miały umożliwić utrzymanie populacji tego gatunku we właściwym stanie zachowania. Projekt rozporządzenia w załączniku nr 5 określał dopuszczalny termin i sposób pozyskiwania osobników bobra europejskiego, a zezwolenie na tę czynność miało być wydawane w przypadku, jeżeli realizowana czynność nie jest szkodliwa dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów. Ponadto w zezwoleniu można było wskazać obszar, na którym należy dokonać redukcji bobra europejskiego ze względu na dużą ilość lub wartość szkód powodowanych przez te zwierzęta.

W związku z niskim zainteresowaniem możliwością gospodarczego wykorzystania bobra europejskiego *Castor fiber* na podstawie zmienionego rozporządzenia Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w dniu 19 lipca 2016 r. działając w oparciu o art. 127 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. póź. 353 ze zm.), a także w oparciu o art. 34 pkt 2 ustawy Prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 r. (Dz. U. z 2015 r. późn. 2168, z późn. zm.) i w oparciu o § 6 ust. 1 pkt 2 oraz § 113 pkt 1 w zw. z pkt 6 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego (Załącznik do uchwały XXI Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 2 lipca 2005 r.) zawarł porozumienie z Przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobra europejskiego *Castor fiber* na terenach obwodów łowieckich.

Natomiast dnia 10 sierpnia 2016 r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w piśmie znak: DZP-WG.600.02.67.2016.JRO.2 poinformował, że w związku z niską efektywnością mechanizmów prawnych regionalne dyrekcje ochrony środowiska w trybie pilnym mają rozpocząć działania w zakresie ustalenia liczby bobrów przeznaczonych do eliminacji z jak najdokładniejszym wskazaniem lokalizacji działań oraz rozpoczęciem prac nad stosownymi zarządzeniami.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie przeanalizował ilość i lokalizację istotnych strat powodowanych przez bobry *Castor fiber*. Na potrzeby powyższego zarządzenia, zostały zebrane również informacje od ZZMiUW w Szczecinie, RDLP w Szczecinie, RDLP w Szczecinku,

RDLP w Pile, RZGW w Szczecin, GUS, EMPEKO 2015 r. oraz dane z Gmin i Starostw. Dane te pozwoliły oszacować stan populacji tego gatunku na terenie województwa zachodniopomorskiego na 8500 osobników. Ustalono również, że wzrost populacji bobra na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2011 – 2015 wynosił około 10 %.

Biologia tego gatunku (kopanie nor w wałach przeciwpowodziowych, nasypach kolejowych, groblach stawów), który nie posiada wroga naturalnego mogącego zredukować lub utrzymać właściwy stan populacji, powoduje zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia, jak i wzrost ilości szacowanych szkód i wypłacanych przez Skarb Państwa odszkodowań. Mimo wydawanych na wnioski zezwoleń (w formie decyzji) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, na odstępstwa od zakazów w stosunku do bobra europejskiego, stan populacji, ilość szkód i wartość wypłacanych odszkodowań wzrasta. Zatem, obowiązywanie powyższego zarządzenia na wybranych obszarach nie spowoduje zagrożenia, dla dziko występującej populacji tego gatunku w woj. zachodniopomorskim, z uwagi na okres obowiązywania zarządzenia i ciągły wzrost populacji. Odstrzał 850 osobników bobra przez 3 lata w skali całego województwa w tym 300 osobników w okresie obowiązywania niniejszego zarządzenia w granicach wyznaczonych powiatów w okresie trzech lat, powinien zatrzymać roczny przyrost populacji i ograniczyć szkody w miejscach, których powodują znaczące szkody na terenie zarządzanym przez ZO PZŁ w Szczecin z ograniczeniem odstrzału w granicach obszarów Natura 2000, gdzie bóbr jest przedmiotem ochrony obszaru. W powyższych przypadkach wydawane są odrębnie decyzje na zabicie na podstawie szczegółowej analizy wpływu na stan populacji gatunku. W uzasadnieniu projektu Zarządzenia poddanego do konsultacji błędnie podano ilość osobników do odstrzału tj. 800 osobników, winno być podane 850 osobników, co stanowi 10% populacji w województwie zachodniopomorskim. Wynika to z łącznej liczby osobników bobrów do odstrzału przez członków PZŁ, sumowanej z czterech projektów zarządzeń Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Obwieszczeniem z dnia 07 października 2016 r., znak: WOPN-OG.6401.264.2016.MS Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie zawiadomił o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących projektu zarządzenia w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* na terenach obwodów łowieckich położonych na terenie Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie, Koszalinie, Gorzowie Wlkp. oraz Pile jak i możliwości składania uwag i wniosków do jego treści. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie (w okresie od dnia 07 października 2016 r. do dnia 15 października 2016 r.) oraz wywieszane na tablicach ogłoszeń: Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie – w okresie od dnia 07 października 2016 r. do dnia 15 października 2016 r. oraz przesłanie do właściwych miejscowo: Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie i Starostw Powiatowych w Gryficach, Kamieniu Pomorskim, Policach, Goleniowie, Szczecinie, Stargardzie, Gryfinie z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres przewidziany na konsultacje społeczne Osoby zainteresowane projektem miały 5 dni na składanie uwag i wniosków do jego treści. W tym czasie wpłynęły uwagi i wnioski zgłoszone przez: Klub Przyrodników, Natural Forest Foundation, Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, WWF Polska, Stowarzyszenie Stołeczne Towarzystwo Ochrony Ptaków oraz Zarząd Okręgowy PZŁ Szczecin, a ich zestawienie wraz z informacją w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę oraz w jakim zakresie zostały uwzględnione zawarto poniższej.

- 1) Natural Forest Foundation pismem z dnia 11 października 2016 r., Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot mailem z dnia 12 października 2016 r. oraz WWF Polska pismem z dnia 12 października 2016 r. jak i Stowarzyszenie Stołeczne Towarzystwo Ochrony Ptaków pismem z dnia 14 października 2016 r. wniosły uwagi dotyczące zbyt krótkiego terminu prowadzonych konsultacji publicznych – **odpowiedź:** *Zasady Techniki Prawodawczej oraz Regulamin pracy Rady Ministrów nie regulują kwestii przeprowadzania konsultacji publicznych aktów prawa miejscowego. Niemniej jednak należy zauważyć, że mimo, że taki obowiązek nie może być wprost wywodzony z przepisów, w związku z faktem, że akty prawa miejscowego są aktami powszechnie obowiązującymi, tak jak pozostałe akty wymagają one przeprowadzenia konsultacji publicznych. Termin na przeprowadzenie konsultacji może być analogiczny do terminu przewidzianego dla konsultacji publicznych projektów rozporządzeń (tj. 10 dni), ale Regulamin pracy Rady Ministrów przewiduje*

również skrócenie tego terminu w szczególnie uzasadnionych przypadkach i tak też przyjęto w przypadku przedmiotowego zarządzenia, gdyż zbliża się okres dla działań przewidzianych w zarządzeniu, które umożliwiają redukcję populacji bobra, stąd konieczność intensyfikacji prac nad projektem zarządzenia;

2) Klub Przyrodników pismem z dnia 10 października 2016 r. znak L.dz. 794/2016 przedstawił swoje stanowisko dotyczące projektu zarządzenia, zgłaszając uwagi do ww. projektu zarządzenia, tj.:

a) cyt: „Uważamy w konsekwencji, że polityka wobec bobra powinna polegać na maksymalnej tolerancji dla jego populacji i dla działań bobrów, przy stosowaniu odstępstw w punktowych, rzetelnie uzasadnionych sytuacjach” (...)” – **odpowiedź:** *nie kwestionując środowiskotwórczego, pozytywnego aspektu działalności bobra europejskiego, należy podkreślić, że do resortu środowiska wpływa znaczna liczba pism, skarg i interpelacji poselskich ws. modyfikacji funkcjonowania prawa w zakresie możliwości regulacji populacją bobra, a tym samym niwelowania poważnych szkód wyrządzanych przez ten gatunek (m.in. niszczenie wałów przeciwpowodziowych, grobli stawów rybnych, zalewanie znacznych obszarów upraw, zgryzanie starodrzewów). Tylko w 2015-2016 r. do Ministerstwa Środowiska wpłynęło w tej sprawie 14 interpelacji poselskich, 20 skarg i kilkanaście pism. Należy też wspomnieć, że liczba szacowanych szkód dokonywana przez poszczególne regionalne dyrekcje ochrony środowiska latach 2014-2015 kształtowała się na poziomie ok. 9500 rocznie, z czego zdecydowana większość dotyczyła szkód wyrządzanych przez bobry, co świadczy o dużej skali problemu obejmującej swym zasięgiem teren całego kraju. Mając na uwadze powyższe, w dniu 19 lipca br. usankcjonowano współpracę z Polskim Związkiem Łowieckim w postaci porozumienia pomiędzy Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska a Przewodniczącym Zarządu Głównego PZŁ „w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobra europejskiego Castor fiber na terenach obwodów łowieckich”. Zgodnie z ww. instrukcją regionalni dyrektorzy ochrony środowiska przygotowali projekty zarządzeń na podstawie art. 56a ustawy o ochronie przyrody, dotyczące lokalnego ograniczenia liczebności populacji bobrów. Należy podkreślić, że zarządzenia będą dotyczyły miejsc najbardziej konfliktowych, w których szkody powodowane przez bobry są najbardziej dotkliwe – m.in. tam, gdzie zwierzęta te podtapiają uprawy, uszkadzają wały przeciwpowodziowe, groble stawów rybnych czy urządzenia melioracyjne, co z jednej strony ma zapewnić większe bezpieczeństwo obywateli i ich dobytku, a z drugiej zwiększyć akceptację ochrony tego gatunku. Należy jednocześnie pamiętać o konieczności zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji bobra europejskiego. Uwzględniając powyższe uwagi nie uwzględniono w treści zarządzenia,*

b) „Zgodnie z delegacją ustawową art. 56a ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, zarządzenie z art. 56a może być wydane, gdy wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia. Przesłanka ta wymaga, by:

- normy zarządzenia jasno i jednoznacznie wprowadzały odstępstwo tam i tylko tam, gdzie rzeczywiście występują szkody w mieniu;
- szkody te były poważne;
- istniała konieczność ich ograniczania;
- a wreszcie, by udzielone odstępstwo z wysoką pewnością prowadziło do ograniczenia tych szkód.

To organ wydający zarządzenie obowiązany jest najpierw zbadać te warunki, a następnie na ich podstawie ukształtować treść zarządzenia. Prawdą jest, że działalność bobra może powodować szkody w niektórych rodzajach mienia. Występowanie ani powaga takich szkód nie są jednak wprost związane z liczebnością bobrów na obszarze województwa, powiatu, ani obwodu łowieckiego, gdyż na terenie tego samego powiatu czy obwodu ta sama liczba bobrów może powodować „szkody” o różnej skali (od nieznaczących do poważnych) i różnego charakteru - zależnie od istniejącego zagospodarowania terenu, a także od konkretnych miejsc występowania bobrów i od rodzajów ich lokalnej aktywności” – **odpowiedź:** *mając na uwadze migracje zwierząt i pojawianie się szkód co roku na nowych obszarach, nie zawsze jest możliwe dokładne określenie miejsc największego zagrożenia szkodami w ciągu kolejnych 3 lat, ze szczególnością uwzględniającą poszczególne działki ewidencyjne, ciek, czy rowy*

melioracyjne. W związku z powyższym, w ww. zarządzeniach lokalizacje zostały wskazane z dokładnością do obwodów łowieckich posiadających ściśle określone granice. Bliska współpraca regionalnego dyrektora ochrony środowiska z Polskim Związkiem Łowieckim oraz fakt, że z uwagi na strukturę PZŁ (art. 32 ustawy Prawo łowieckie), wszyscy członkowie tej organizacji, osoby fizyczne – poszczególni myśliwi i prawne – koła łowieckie, są zobligowani do wykonywania zarządzeń, instrukcji oraz poleceń jednostek nadrzędnych, zagwarantują, że odstrzał będzie wykonywany na terenach, na których szkody są najbardziej dotkliwe.

Wartość odszkodowań wypłaconych za szkody wyrządzone przez bobry na terenie kraju w 2014 r. wyniosła 16 972 324 zł, zaś w 2015 r. 17 198 501 zł. W 2015 r. Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska oszacowali 6410 szkód. Natomiast w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w minionym roku wartość oszacowanych i wypłaconych odszkodowań za szkody spowodowane przez bobry wyniosła 268 368 zł.

Bóbr jest gatunkiem o dużym stopniu konfliktowości, jego działalność często koliduje z gospodarką człowieka. Mając świadomość pozytywnej roli gatunku w środowisku i usług ekosystemowych pełnionych przez bobra należy jednak mieć na uwadze, iż szkody wyrządzane przez ten gatunek często są poważne, a ich usunięcie zwykle jest możliwe dopiero po likwidacji stanowiska bobrowego. W zarządzeniach jest zapis mówiący, iż odstrzały mają być wykonywane wyłącznie w miejscach konfliktowych, gdzie bobry wyrządzają szkody. Należy również mieć na uwadze, iż ocena myśliwego co do konfliktowości danego stanowiska będzie podejmowana na podstawie danych RDOŚ oraz informacji dotyczących realnie wyrządzanych szkód. Zmniejszenie liczby stanowisk, spowoduje że młode wędrujące bobry zajmą niszę, zajmowaną dotychczas przez inną rodzinę bobrową, nie zajmując tym samym nowych obszarów, gdzie dostosowując środowisko do swoich potrzeb, mogłyby wyrządzić kolejne, nowe szkody.

Mając na uwadze powyższe, można stwierdzić, iż przesłanka z art. 56 a ust 2 jest spełniona, co daje podstawę do wydania zarządzeń zezwalających na odstrzał bobra europejskiego. Uwzględniając powyższe uwagi nie uwzględniono w treści zarządzenia,

- c) „Większość projektowanych zarządzeń uzasadnianych jest wzrastającą wielkością odszkodowań za szkody od bobrów. Odszkodowania te koncentrują się na terenach rolnych i dotyczą głównie zalania upraw i łąk oraz uszkodzeń grobli stawów. Poważnym problemem związanym z bobrami może być także uszkodzanie wałów przeciwpowodziowych. Niezrozumiałe jest więc, dlaczego zakres terytorialny zarządzeń nie został ograniczony do kluczowych terenów rolnych, stawów i wałów. Wydaje się, że jeśli już wzmożony odstrzał bobrów miałby być środkiem zapobiegania szkodom bobrowym, to należałoby skoncentrować go właśnie w miejscach zagrożonych najpoważniejszymi szkodami, próbując w szczególności w ten sposób wykształcać zachowania bobrów polegające na unikaniu najbardziej „konfliktogennych” miejsc. Wymaga to jednak pozostawienia większości terenu wolnego od odstrzału, „bezpiecznego” dla bobrów. W szczególności, odstrzał bobrów przez myśliwych na zasadach regulowanych zarządzeniem nie powinien z zasady dotyczyć terenów leśnych. W lasach szkody od bobrów, choć lokalnie mogą być spektakularne, nie przekraczają ułamka procenta powierzchni leśnej, nie powinny więc być traktowane jako „poważne”. Ponadto kompensowane są jednoznacznie pozytywną funkcją retencyjną przetamowań bobrowych. Lasy Państwowe szeroko deklarują potrzebę zwiększania małej retencji wody w lasach. Każde ograniczenie liczebności bobrów w lasach oznaczałoby tymczasem zmniejszenie tej retencji” –
- odpowiedź:** uwagę uwzględniono częściowo w treści zarządzenia. Z zarządzenia zostały wyłączone grunty leśne, będące w zarządzie PGL LP, gdyż obecność bobra na tych terenach nie powoduje znaczących strat w gospodarce rolnej, a działalność biocenotwórcza tego gatunku wpływa pozytywnie na stosunki wodne w ekosystemach leśnych. Celem zarządzeń nie jest zmiana ekologii gatunku – zmiana środowiska życia, a z uwagi na coraz częstsze występowania gatunku na terenach miast wydaje się to wręcz niewykonalne. Szkody wyrządzane przez bobry nie są skutkiem preferowania jednego konkretnego środowiska czy też obszaru ale liczebności populacji. Żadne działania nie wpłyną na zmianę środowiska bytowania tych ssaków w obszarach o znacznym wysyceniu środowiska tym gatunkiem z uwagi na brak wolnej przestrzeni. Tym samym eliminacja bobrów w lasach mogłaby doprowadzić do sytuacji, gdzie osobniki tego gatunku będą zajmowały tereny nieleśne powodując wzmożone szkody w

gospodarce człowieka (wały przeciwpowodziowe, uprawy rolne, stawy rybackie),

- d) „Zgodnie z delegacją ustawową art. 56a ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, zarządzenie z art. 56a może być wydane tylko pod warunkiem braku rozwiązań alternatywnych. (...)” – **odpowiedź:** *w ciągu kilku ostatnich lat Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie podejmowała działania zmierzające do ograniczenia szkód powodowanych przez bobry m.in. poprzez: decyzje zezwalające na odstępstwa od zakazów w tym 201 decyzji zezwalających na rozebranie tam, decyzje na odstrzał siedmiu setnych procenta populacji, ze skutkiem wykonalności do 25 % oraz umowy cywilnoprawne dotyczące współdziałania w zakresie zabezpieczenia przed szkodami. Jednak te wszystkie działania nie zatrzymały tendencji wzrostu populacji bobra w naszym województwie, a w rezultacie doszło do przegęszczenia populacji, co objawia się zajmowaniem przez osobniki tego gatunku siedlisk jeszcze do niedawna uznawanych za nieodpowiednie tj. płytkie rowy melioracyjne, małe oczka wodne, przydrożne rowy jak również przydomowe oczka wodne.*

Koszty zastosowania rozwiązań takich jak np. rury przelewowe w tamach i ich regularnej konserwacji często znacznie przekraczają wartość szkód. W wielu przypadkach rozwiązania alternatywne do odstrzału nie są możliwe do zastosowania lub nie przynoszą oczekiwanych skutków, są mało efektywne. Mając na uwadze powyższe, proponuje się działania kompleksowe – stosowanie rozwiązań minimalizujących konflikty między bobrem, a człowiekiem w miejscach, gdzie jest to możliwe i uzasadnione (również ekonomicznie) oraz likwidacja stanowisk bobra w miejscach, gdzie ze względu na powodowane dotkliwie szkody zwierzęta te nie powinny występować. Należy stanowczo podkreślić, że przyjęte działania polegające na odstrzale redukcyjnym nie wykluczają stosowania innych działań wspomagających minimalizowanie uciążliwości związanych z występowaniem bobrów. Uwzględniając powyższe uwagi nie uwzględniono w treści zarządzenia,

- e) „W przypadku objęcia zarządzeniem także obszarów Natura 2000, wydanie zarządzenia musi być poprzedzone analizą oddziaływania na obszar Natura 2000 z punktu widzenia celów jego ochrony. Analiza ta nie może być ograniczona do wpływu na samą populację bobra w tych obszarach. Musi obejmować także ocenę wpływu na inne przedmioty ochrony, potencjalnie zależne od rozlewisk bobrowych (np. wydra, zalotka większa, płazy, ptaki wodno-błotne). W niektórych województwach słusznie zrezygnowano z objęcia zarządzeniami obszarów Natura 2000, w których bóbr jest przedmiotem ochrony. (...)” – **odpowiedź:** *Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie wydając zarządzenia zezwalające na odstrzał bobra dokonał analizy wpływu zarządzenia na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 biorąc pod uwagę ilość osobników bobra europejskiego przeznaczonych do odstrzału, możliwość swobodnego przemieszczania się osobników, dostępność dogodnych siedlisk, oraz dobrą kondycję populacji o czym świadczy tendencja wzrostowa w całym województwie. Zatem nie stwierdzono możliwości znacząco negatywnego wpływu zaplanowanych czynności na populację tego gatunku, w tym na obszarach Natura 2000, gdyż zarządzenie dotyczące odstrzałów bobra, nie obejmuje rozbiórki tam, w związku z czym obecny stan siedlisk po odstrzale zostanie utrzymany, tym samym wpływ na inne gatunki i siedliska będące przedmiotem ochrony nie będzie znaczący. Monitoring stanu populacji prowadzony będzie w ujęciu rocznym przez Polski Związek Łowiecki, tak więc będzie możliwe coroczne analizowanie zmian liczebności populacji i podejmowanie właściwych decyzji dotyczących kontynuowania bądź zaprzestania odstrzału. Uwzględniając powyższe uwagi nie uwzględniono w treści zarządzenia,*

- f) „Zgodnie z art. 56a ust. 4 pkt 1, zarządzenie powinno określać podmioty, które będą wykonywały czynności, których dotyczy odstępstwo. Zrozumiałe jest przy tym, że gdy wskazana jest osoba prawna, to może ona działać przez osoby fizyczne, działające jednak na jej rzecz i w jej imieniu - np. na podstawie nawiązanego z podmiotem upoważnionym stosunku pracy, zlecenia czy choćby wolontariatu. Nie można jednak w zarządzeniu upoważniać wskazanych podmiotów do dalszego delegowania uprawnień. Wątpliwości budzą w tym kontekście zapisy, które upoważniają zarządy okręgowe PZŁ do delegowania uprawnień na zarządców lub dzierżawców obwodów łowieckich, a tych z kolei - do delegowania uprawnień na myśliwych. (...)” – **odpowiedź:** *Zgodnie z art. 32 ust. 1 Polski Związek Łowiecki jest zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych które prowadzą gospodarkę łowiecką poprzez hodowlę i pozyskiwanie zwierzyny oraz działają na rzecz jej ochrony poprzez regulację liczebności*

populacji zwierząt łownych. Wszyscy myśliwi będący obywatelami Polskimi wykonujący polowanie na terenie Polski są członkami PZŁ. Zgodnie z przyjętym porozumieniem osoby wykonujące odstrzał będą działały na terenie swoich obwodów łowieckich. Uznaje się, że myśliwi wykonujący odstrzał będą działali na rzecz i w imieniu PZŁ. Zgodnie z art. 34 pkt. 2 ustawy Prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 roku do zadań Polskiego Związku Łowieckiego należy współdziałanie z administracją rządową i samorządową, jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i parkami narodowymi oraz organizacjami społecznymi w ochronie środowiska przyrodniczego, w zachowaniu i rozwoju populacji zwierząt łownych i innych zwierząt dziko żyjących. Należy zaznaczyć, że powyższe działania mogą być także rozumiane jako zarządzanie populacjami zwierząt poszczególnych gatunków oraz łagodzenie negatywnych interakcji na styku ochrony przyrody i działalność człowieka. Uwzględniając powyższe uwagi nie uwzględniono w treści zarządzenia,

- g) „Zarządzenia wprowadzają warunek: „Osoby, o których mowa w ust. 3, muszą posiadać wiedzę w zakresie ochrony gatunkowej bobra europejskiego i zasad postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobrów”. Norma taka jest niejednoznaczna i nieostra, a tym samym nie spełnia wymogu poprawności legislacyjnej. Nie jest jasne, czy osoba dokonująca odstrzału powinna posiadać niezbędną wiedzę tylko we własnym mniemaniu, czy też wiedza ta powinna być jakoś weryfikowana. (...)” – **odpowiedź:** uwagę uwzględniono w treści zarządzenia poprzez zamieszczenie zapisu w § 3 ust. 4, tj. warunku, że osoby upoważnione do odstrzału bobra muszą być odpowiednio przeszkolone i posiadać wiedzę z zakresu ochrony gatunkowej bobra europejskiego i zasad postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobrów,
- h) „W wielu województwach zapisy zarządzenia - wbrew tezom zawartym w uzasadnieniach - znajdują się w konflikcie z przepisami dotyczącymi form ochrony przyrody, takich jak parki krajobrazowe. Przepisy te często zakazują „zabijania zwierząt z wyjątkiem wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej”. Odstrzały bobrów dokonywane przez PZŁ na podstawie projektowanych zarządzeń nie będą wykonywane „w ramach” racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej, gdyż PZŁ takiej gospodarki nie prowadzi. Nie stanowią także racjonalnej gospodarki łowieckiej, gdyż nie można prowadzić „racjonalnej gospodarki łowieckiej” gatunkiem chronionym” - **odpowiedź:** zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarze parku krajobrazowego może być wprowadzony zakaz umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej. Ponadto zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 3 cyt. ustawy zakaz ten nie dotyczy prowadzenia działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym. Należy też uznać, iż w przypadku przedmiotowych zarządzeń, mających na celu ograniczenie szkód wyrządzanych w gospodarce człowieka, odstrzał bobra jest wykonywany w ramach racjonalnej gospodarki rolnej (ochrona przed zalewaniem upraw, niszczeniem gruntów rolnych), leśnej (ochrona drzewostanów w przypadku lasów prywatnych) i rybackiej (ochrona przed zniszczeniem urządzeń hydrotechnicznych). Ograniczenie populacji bobra europejskiego w sąsiedztwie obiektów ochrony przeciwpowodziowej jest uzasadnione koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa osób i mienia. Zatem nawet jeśli ww. zakazy zostały wprowadzone, nie mają one zastosowania w przypadku wykonywania zarządzeń dotyczących odstrzału bobra. Uwzględniając powyższe uwagi nie uwzględniono w treści zarządzenia,
- i) „Odstrzelone bobry stanowią własność myśliwego, dokonującego odstrzału, jako częściowa rekompensata kosztów pozyskania, rażąco wykracza poza delegację ustawową. Żaden przepis art. 56a ustawy nie upoważnia RDOŚ do regulowania zarządzeniem kwestii własności odstrzelonych osobników” - **odpowiedź:** uwaga uwzględniona w treści zarządzenia, zapis: „Odstrzelone bobry stanowią własność myśliwego, dokonującego odstrzału jako częściowa rekompensata kosztów pozyskania” został usunięty z treści § 5 zarządzenia,
- j) „Rażąco niezgodne z prawem są próby wprowadzenia zarządzeniami wydanymi na podstawie art. 56a bezterminowych upoważnień do przetrzymywania, posiadania lub preparowania okazów gatunku, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, transportu w celu sprzedaży okazów gatunku, wywozu poza granicę państwa okazów odstrzelonych bobrów. W

szczegółności, bezprawny jest przepis zarządzenia, określający, że wprowadzone zarządzeniem zezwolenie „w zakresie posiadania i zbywania, oferowania do Klub Przyrodników wskazał, że cyt. „Rażąco niezgodne z prawem są próby sprzedaży, wymiany lub darowizny i wywożenia poza granice państwa okazów po upływie okresu obowiązywania niniejszego zarządzenia staje się bezterminowe”. Po pierwsze, w/w czynności nie mają związku z przesłankami ustawowymi 2 art. 56a do wydania zarządzenia (w szczególności nie mają związku z koniecznością ograniczenia poważnych strat). Nie można więc w ogóle zarządzeniem wydanym na podstawie art. 56a zezwalać na te czynności. Po drugie, delegacja ustawowa z art. 56a jasno określa, że zarządzanie można wydać na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat. Rażąco niezgodne z tym przepisem ustawy jest zawarcie w zarządzeniu jakiegokolwiek odstępstwa obowiązującego na okres dłuższy, a zwłaszcza bezterminowego.. (...)” - **odpowiedź: uwaga uwzględniona w treści zarządzenia. Bezterminowe upoważnienie do przetrzymywania, posiadania, zbywania oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, transportu w celu sprzedaży okazów gatunku, wywozu poza granicę państwa okazów odstrzelonych okazów bobra został zastąpiony „zezwoeniem tj. na czas obowiązywania zarządzenia” w § 1;**

- 3) Zarząd Okręgowy PZŁ Szczecin pismem z dnia 19 października 2016 r. przesłał uwagi dotyczące granic i kompetencji dla poszczególnych obwodów łowieckich- **odpowiedź: uwaga uwzględniona w treści zarządzenia. Usunięto z § 1 zarządzenia numery obwodów, które należały do PGL Lasy Państwowe jako Ośrodki Hodowli Zwierzyny. Jednocześnie usunięto numer obwodu który został zlikwidowany w wyniku połączenia obwodów, a obwód 290 zgodnie z właściwością został przeniesiony do Zarządu Okręgowego PZŁ w Gorzowie Wlkp.**

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r., poz. 525 ze zm.), został uzgodniony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego pismem z dnia 28 października 2016 r., znak: P1-0522.40.2016.KD.

Ocena skutków regulacji (OSR) do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom, w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber*

1. Cel wprowadzenia zarządzenia

Celem regulacji jest ograniczenia zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia.

2. Konsultacje społeczne

Projekt został poddany konsultacjom poprzez wywieszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Lista przewidzianych uczestników konsultacji projektu zarządzenia:

- 1) Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie;
- 2) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie;
- 3) Starostwa Powiatowe: Gryfice, Kamień Pomorski, Police, Goleniów, Szczecin, Stargard, Gryfino;
- 4) społeczeństwo - udział zagwarantowany poprzez wydanie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 07 października 2016 r., znak: WOPN-OG.6401.264.2016.MS w sprawie możliwości zapoznania się z projektem oraz o możliwości i terminie wnoszenia do niego propozycji i uwag - podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej i wywieszenie na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Szczecinie oraz przesłanie do właściwych miejscowo: Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Szczecinie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie i Starostw Powiatowych w Gryficach, Kamieniu Pomorskim, Policach, Goleniowie, Szczecinie, Stargardzie, Gryfinie z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres przewidziany na konsultacje społeczne (5 dni). Informacja na temat rozpatrzenia wszystkich uwag i wniosków, jakie wpłynęły do treści projektu zarządzenia zawarte zostało w treści uzasadnienia do niniejszego zarządzenia oraz podane zostało do publicznej wiadomości poprzez wydanie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 04 listopada 2016 r., znak:

WOPN-OG.6401.264.2016.MS (opublikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej i wywieszono na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Szczecinie w dniu 04.11.2016 r.).

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego oraz wpływ regulacji na rynek pracy

Zarządzenie będzie miało bezpośredni wpływ na wydatki budżetu państwa. W ciągu trzech lat obowiązywania zarządzenia szacuje się spadek ilości zgłaszanych szkód, a co za tym idzie ilość wypłacanych odszkodowań.

Szczegółowa wielkość spadku kosztów oszacowywana będzie, najwcześniej po roku obowiązywania zarządzenia.

4. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Zarządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

5. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Zarządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionów.

6. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zarządzenie nie narusza zapisów zawartych w przepisach prawa Europejskiego.

Szczecin, dnia 04 listopada 2016 r.

Sporządził:

OLEWNY SPECJALISTA
w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
w Szczecinie

Marcin Siedlecki
Marcin Siedlecki